

Muzica românească, în Iași

În atmosfera de meditație și rugăciune a pelerinilor la Hramul Cuvioasei Parascheva, s-a desfășurat la Iași a XIII-a ediție a *Festivalului Muzicii Românești* (serie nouă). Important este că în contextul manifestărilor de gen festivalul de la Iași este dedicat în exclusivitate muzicii românești. Mai mult decât atât, evenimentul se înscrie în tradiția ieșeană de întâlnire anuală a publicului cu sonoritățile autohtone, putând duce la o reevaluare a specificului național, prin interpretarea, în egală măsură, a lucrărilor clasice și contemporane. Anul acesta, alături de concertele de ținută din sfera camerală, corală sau simfonică, în care au fost implicate nume sonore ale artei noastre, festivalul a gravitat în jurul a două personalități de marcă din componistica românească – **Roman Vlad** la împlinirea vârstei de 90 de ani – și **Richard Oschanitzky** – comemorare la 70 de ani de la naștere și 30 de ani de la trecerea în neființă. Omagierea maestrului *Roman Vlad* este legată de elaborarea unui proiect mai amplu, intitulat *Restitutio*, aparținând profesorului și compozitorului Viorel Munteanu, de editare și interpretare a creațiilor sale timpurii (*Lieduri pe versuri de Lucian Blaga, Bocetul pentru pian, Sinfonietta, Cantata pentru cor mixt și orchestră – Dove sei Elohim* – pe versuri de Lucian Blaga).

Festivalul a început cu un concert susținut la *Catedrala Mitropolitană* duminică, 17 octombrie, de Corul academic *Gavriil Musicescu*, sub conducerea dirijorului **Doru Morariu**. Programul a cuprins pagini reprezentative de Gavriil Musicescu (*Concertul nr. 1 - Cine, Cine*), Irina Odăgescu și Felicia Donceanu, cu viziuni creatoare diferite ale rugăciunii *Tatăl Nostru*, Nicolae Lungu (*Cu noi este Dumnezeu*), Gheorghe Dima (*Sfânt*), Sabin Drăgoi (*Pre Tine Te lăudăm*), Mihaela Stănculescu *Vosganian (Crezul)*, Pascal Bentoiu (*Te slăvesc pe Tine Părinte*) etc. Din punct de vedere interpretativ, am sesizat omogenizarea corului, în spiritul sublinierii atmosferei religioase, mai ales în lucrările bazate pe valorificarea tradițională a melosului psaltic.

Desprinzându-ne de ambianța sonoră cu caracter profund religios din *Catedrala Mitropolitană*, ne îndreptăm atenția către sala *Filarmonicii* unde a avut loc luni, 12 octombrie, concertul coral extraordinar oferit de formația clujeană *Cappella Transylvanica* sub bagheta dirijorală a maestrului **Cornel Groza**. Cuprinzând pagini sonore din repertoriul religios și de inspirație folclorică, acest concert a impresionat publicul ieșean printr-o comunicare exemplară între dirijor, stăpân al meandrelor cântului vocal, posesorul unei tehnici de excepție, al unui simț rafinat al sonorității, și membrii coralei, adevărați profesioniști care s-au omogenizat perfect, chiar și în cele mai dificile momente sonore.

Marți, în *Sala Studio a Universității de Arte*, am participat la o seară dedicată muzicii camerale. Soliștii - profesori, masteranzi la *Facultatea de Interpretare Muzicală* sau colaboratori - au oferit publicului interpretări demne de reținut ale unor lucrări dintr-un repertoriu stilistic mozaicat, program alcătuit mai mult după criteriul psihologic decât după cel obișnuit, al traseului cronicologic. Recitalul a cuprins lucrări de Roman Vlad, George Enescu, Sabin Păutza, Felicia Donceanu și Leonard Dumitriu. Să amintim cele *Cinci lieduri* de Roman Vlad, inspirate din lirica filosofică a volumelor *Poemele luminii* și *Pașii profetului* de Lucian Blaga, propuse în primă audiere de un duo bine omogenizat, format din mezzo-soprana **Laura Magdalena Scripcaru** și pianista **Vasilica Stoiciu-Frunză**, sau ultima lucrare – Poemul *Blaga, Nebănuitele trepte* – de Viorel Munteanu, o creație consacrată pe care am ascultat-o cu diverse ocazii. De data aceasta, în versiunea interpretativă a formației camerale compusă din **Oana Severin, Camelia Dodan, Daniel Paicu, Adrian Moisuc, Alexandru Spătarelu, Oana Nica**, concepția dirijorală fiind asigurată de **Anca Leahu**, strădania de creare a unei dramaturgii sonore a fost evidentă, astfel încât procedee de emisie vocală precum parlando-rubato, quasi-recitativo sau importanța expresivă acordată instrumentelor aerofone sunt doar câteva detalii ce au căpătat sens, asocierea dintre conținutul filosofic încărcat al versului blagian și frânturile intonaționale din doine sau balade, fiind autentică.

În seara aceleiași zile am avut bucuria reîntâlnirii cu membrii formației *Ad libitum* într-un concert cameral deosebit susținut în sala *Filarmonicii Moldova*. Programul a cuprins cvartete din creația compozitorilor Dumitru Bughici, Wilhelm Georg Berger și Radu Paladi, lucrări necunoscute, complexe din punct de vedere

tehnic și expresiv. Este cazul *Cvartetului nr. 6* de Wilhelm Georg Berger, conceput structural din secțiuni precum *Ballata – Fantasia – Epilog*, ce amintesc de genurile muzicii vechi. Ni s-a dezvăluit o creație de sinteză, în care alternează secțiuni pregnante ritmic cu sonorități bartokiene, desfășurări lirice de factură romantică și fragmente de un dramatism estompat sugerat printr-o melodică diafană și efecte de rubato. Sonoritățile contrastante cu trimiteri la creația universală și-au modificat registrul odată cu abordarea cvartetului de Radu Paladi. Ritmuri cu caracter dansant, sonorități debordante, imitații în spirit folcloric sunt doar câteva elemente ce caracterizează această lucrare interpretată admirabil de membrii formației *Ad libitum*.

Concertul cameral desfășurat pe 15 octombrie în *Sala Studio* a reunit sonoritățile cvartetelor de Viorel Munteanu, Ciprian Ion și Bogdan Chiroșcă. Dacă lucrarea lui Ciprian Ion, cu reflexe ale muzicii Romantismului târziu în interpretarea ansamblului *Cantabile* a beneficiat de importanța acordată detaliilor de frazare, atac sau de închidere a frazelor, tensiunea din cvartetul *Rugă* de Bogdan Chiroșcă am simțit-o în execuția plină de nerv a formației *Aertho*. În final am ascultat *Cvartetul nr. 2* de Viorel Munteanu, descoperind în interpretarea ansamblului *Cantabile* noi semnificații ale muzicii de sinteză, unde se întrepătrund intonații ale unor genuri de sorginte folclorică în expuneri ritmice pregnante de tip giusto și expresivitatea doinită a unor momente ce amintesc de rubato-ul enescian.

Unul dintre punctele culminante ale *Festivalului de Muzică Românească* l-a constituit recitalul extraordinar de lieduri oferit de **Bianca și Remus Manoleanu** desfășurat tot joi în *Sala Studio*. Recitalul a cuprins lieduri de Pascal Bentoiu, Valentin Timaru, Dan Dediu, Carmen Petra-Basacopol, Viorel Munteanu și Adrian Pop. În urma audierii, nu putem spune decât că Bianca și Remus Manoleanu au dovedit încă o dată o profundă înțelegere a relației dintre muzică și text, au redat cu multă autenticitate spiritul poetic modern al versurilor – în consecință, și al muzicii –, au căutat să exprime cât mai complet stilul fiecărui compozitor. Ei se numără printre puținii muzicieni din generația medie care cultivă cu un admirabil discernământ și simț artistic genul atât de greu de interpretat al lied-ului, gen în care se mai pot compune lucrări de valoare.

Concertul vocal-simfonic desfășurat vineri, 16 octombrie, în sala *Filarmonicii* a încheiat seria manifestărilor muzicale din cadrul Festivalului. Sub bagheta dirijorală a lui **Cristian Oroșanu**, orchestra simfonică, corul academic *Gavriil Musicescu*, mezzo-soprana **Maria Macsim**, tenorul **Cristian Mogoșan**, pianista **Aurelia Simion** au interpretat pentru publicul ieșean lucrări de excepție: Ciclul *Das Lied von der Wolke (Cântecul norului)*, op. 11 pe texte de *Becher*, pentru mezzo- soprană, tenor, pian și trei grupe de percuție, *Concertul pentru pian, suflători și percuție* de Richard Oschanitzky urmate de *Sinfonietta pentru orchestră de cameră* și de *Cantata Unde ești Elohim* (pe versuri de Lucian Blaga aparținând lui Roman Vlad). S-a remarcat *Concertul pentru pian, suflători și percuție* de Richard Oschanitzky ce relevă un modernism radical, în interpretarea căruia soliștii au demonstrat că virtuozitatea, improvizatia, simțul ritmic pregnant, fantezia în combinare și recombinația structurilor melodice asigură succesul unei capodopere; de asemenea, *Cantata Unde ești Elohim?* de Roman Vlad, unde meritul de a omogeniza densitatea masei orchestrale cu partitura corală extrem de solicitantă i-a revenit lui Cristian Oroșanu a cărui concepție dirijorală echilibrată a contribuit la realizarea dramaturgiei monumentale a lucrării.

Festivalul Muzicii Românești a găzduit și anul acesta o întâlnire a teoreticienilor, mai amplă, desfășurată la *Universitatea de Arte*, cu o tematică diversă organizată pe două secțiuni – *Identitate și contextualitate în muzica românească contemporană* și *Știința muzicii*. În cadrul simpozionului s-au lansat două volume importante de studii apărute în condiții grafice exemplare la *Editura Artes: Musicologia Mirabilis*, vol. III, coordonat de profesorii Gheorghe Duțică și Laura Vasiliu (reunind lucrările *Simpozionului Național Studențesc de Muzicologie*, ediția 2007) și *Artes*, vol 8, ce conține comunicări prezentate de muzicologii din Iași, București, Cluj, precum și studii ale colaboratorilor din străinătate (Chișinău, Varșovia).

Reținem că *Festivalul* a promovat mai ales creația contemporană autohtonă și a permis pe de o parte interpreților abordări diferențiate stilistic ale unor lucrări inedite, iar pe de altă parte, teoreticienilor deschiderea unor noi direcții de cercetare în muzicologia ieșeană.

Loredana IATEȘEN